PSYCHOLOGICZNE I PEDAGOGICZNE ASPEKTY EDUKACJI DOROSŁYCH W SYSTEMIE KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO

Zbiór materiałów XI Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej Konferencji Internetowej (dnia 11 grudnia 2025 r., Biała Cerkiew)

Część 2.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ ДОРОСЛИХ У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Збірник матеріалів XI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (11 грудня 2025 року, м. Біла Церква)

Частина 2.

Redakcja naukowa:
Yuliia Herasymenko
Illia Pakhomov
Zoia Sharlovych

Редакція наукова:
Юлія Герасименко
Ілля Пахомов
Зоя Шарлович

Biała Cerkiew – Łomża, 2026

Біла Церква – Ломжа, 2026

Wydawnictwo: MANS w Łomży

Rekomendowany przez Radę Naukową Białocerkowskiego Instytutu Ustawicznej Edukacji Zawodowej Państwowej Instytucji Szkolnictwa Wyższego „Uniwersytet Zarządzania Oświatą" Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy (Protokół nr 1 z dnia 20.01.2026).

Redakcja naukowa: Yuliia Herasymenko, Illia Pakhomov, Zoia Sharlovych

Psychologiczne i pedagogiczne aspekty edukacji dorosłych w systemie kształcenia ustawicznego : zbir materiałów z X Międzynarodowej konferencji naukowo-praktycznej online (11 grudnia 2025 r., Biała Cerkiew). Część 2: BIUEZ PISW „UZE" NANP Ukrainy / Redakcja naukowa : Yuliia Herasymenko, Illia Pakhomov, Zoia Sharlovych. Wydawnictwo : MANS w Łomży, Biała Cerkiew – Łomża, 2026, 338 s.

Recenzenci:

prof, dr hab. Oksana Kovalenko – dyrektor Centrum Edukacji Międzynarodowej, profesor Zakładu Filologii Angielskiej na Charkowskim Narodowym Uniwersytecie Pedagogicznym imienia H.S. Skoworody, Ukraina;

doc, PhD Juliia Hrybovska – Kierownik Zakłady Technologii Uczenia się, Bezpieczeństwa Pracy i Edukacji Włączającej Białocerkowskiego Instytutu Ustawicznej Edukacji Zawodowej Państwowej Instytucji Szkolnictwa Wyższego „Uniwersytet Zarządzania Oświatą" Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy, Ukraina.

ISBN 978-83-68480-20-7
DOI https://doi.org/10.58246/IMYM2896

Zbiór powstał w oparciu o materiały uczestników X Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej Konferencji Internetowej „Psychologiczne i pedagogiczne aspekty uczenia się dorosłych w systemie kształcenia ustawicznego". Konferencja była współorganizowana przez: Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży (Rzeczpospolita Polska), Oddział Spółki Akcyjnej „Centrum Narodowe Kształcenia Zaawansowanego „Өрлеу" Instytutu Zaawansowanego Kształcenia Nauczycieli w obwodzie Żambylskim (Kazachstan), Centrum Szkolenia i Przekwalifikowania Kierowców Pojazdów Silnikowych w Tbilisi (Gruzja), Uniwersytet Narodowy „Politechnika Zaporiżska", Uniwersytet Hryhorija Skovorody w Pereiasławiu, Nauczalno-Naukowy Instytut Edukacyjno-Badawczy Zarządzania Państwowego Uniwersytetu w Mariupolu (Kijów), Melitopolski Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny imienia Bohdana Chmielnickiego (Zaporoże).

Podczas konferencji uczestnicy omówili aktualne kwestie rozwoju kompetencji psychologicznych i pedagogicznych kadr dydaktycznych w czasie stanu wojennego, zagraniczne doświadczenia w kształceniu konkurencyjnych fachowców, kształtowanie gotowości nauczycieli do innowacyjnych działań w systemie kształcenia ustawicznego, organizowanie procesu edukacyjnego w oparciu o uczenie się zorientowane na osobowość i samokształcenie, wykorzystanie technologii cyfrowych w rozwoju zawodowym, doskonalenie nowoczesnych modeli rozwoju zawodowego kadry dydaktyczne i wsparcia psychologicznego dla edukacji dorosłych, a także integracja innowacyjnych podejść do uczenia się w edukacji formalnej, pozaformalnej i nieformalnej.

Materiały zawarte w zbiorze będą przydatne dla kadr dydaktycznych , studentów, doktorantów, młodych naukowców i wszystkich zainteresowanych zagadnieniami rozwoju zawodowego i kształcenia nowoczesnego kompetentnego specjalisty.

Zbiór został opracowany na podstawie gotowych materiałów dostarczonych przez autorów. Za kompletność, rzetelność i dokładność przedstawionych faktów, cytatów, statystyk, nazw własnych i styl prezentacji przypisów odpowiadają autorzy publikacji. Wydawca nie ponosi odpowiedzialności za materiały przekazane do publikacji.

Wydawnictwo: MANS w Łomży

©Zespół autorski, 2026;
© Bialocerkowski Instytut Ustawicznej Edukacji Zawodowej, PISW „UZE" NANP Ukrainy Ukraina, 2025;
© Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, Rzeczpospolita Polska, 2025.

Рекомендовано Вченою радою
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України
(протокол № 1 від 20.01.2026 року)

Наукова редакція: Юлія Герасименко, Ілля Пахомов, Зоя Шарлович

Психолого-педагогічні аспекти навчання дорослих у системі неперервної освіти: збірник матеріалів X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (11 грудня 2025 року, м. Біла Церква). Частина 2. БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України / Наукова редакція: Юлія Герасименко, Ілля Пахомов, Зоя Шарлович. Видавництво: MANS w Łomży, Біла Церква - Ломжа, 2026, 338 с.

Рецензенти:

Коваленко Оксана – директор Центру міжнародної освіти, професорка кафедри англійської філології Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, докторка педагогічних наук, професорка;

Грибовська Юлія – завідувачка кафедри технологій навчання, охорони праці та інклюзивної освіти Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України, кандидатка економічних наук, доцентка.

ISBN 978-83-68480-20-7
DOI https://doi.org/10.58246/IMYM2896

Збірник укладено на основі матеріалів учасників X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Психолого-педагогічні аспекти навчання дорослих у системі неперервної освіти». Співорганізаторами конференції виступили: Міжнародна академія прикладних наук в Ломжі (Польща), Філія АТ «НЦПК «Өрлеу» Інституту підвищення кваліфікації педагогічних працівників у Жамбильській області (Казахстан), Тбіліський центр з підготовки й перепідготовки водіїв автотранспорту (Грузія), Національний університет «Запорізька політехніка», Університет Григорія Сковороди в Переяславі, Навчально-науковий інститут управління Маріупольського державного університету (м. Київ), Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького (м. Запоріжжя).

Під час проведення конференції було обговорено актуальні проблеми розвитку психолого-педагогічних компетентностей педагогічних працівників в умовах воєнного стану, аналізу зарубіжних підходів до підготовки фахівців, здатних конкурувати на сучасному ринку праці, формування інноваційної культури в системі неперервної освіти, удосконалення освітнього процесу на основі особистісно орієнтованого та самокерованого навчання, впровадження цифрових технологій у професійне вдосконалення педагогів, модернізації моделей підвищення кваліфікації та забезпечення психологічного супроводу дорослого населення.

Матеріали, що містяться в цьому збірнику, будуть корисними для викладачів, студентів, докторантів, молодих дослідників та всіх, хто цікавиться професійним розвитком і вихованням сучасних, компетентних спеціалістів.

Збірник складено на основі готових матеріалів, наданих авторами. Автори несуть відповідальність за повноту, достовірність та точність викладених фактів, цитат, статистики, власних імен та стиль викладення виносок. Видавець не несе відповідальності за матеріали, подані до публікації.

Видавництво: MANS w Łomży

© Авторський колектив, 2026;
© Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України Україна, 2026;
© Міжнародна академія прикладних наук в Ломжі, Республіка Польща, 2026.

Серьогіна Н.О., **Вербицький І.В.** РЕАЛІЗАЦІЯ АНДРАГОГІЧНОГО ПІДХОДУ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО НАВЧАННЯ ДОРОСЛИХ У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ…… 207
Синежук А.В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВОЄННОГО СТАНУ В СИСТЕМІ ОСВІТИ ДОРОСЛИХ…… 212
Словіковська Т.М. LEGO-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД У ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ…… 216
Сломчинська А.В. РОЛЬ ПСИХОЛОГА У ФОРМУВАННІ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ…….. 221
Собко Ю.З. МАЙСТЕР ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ЯК НАСТАВНИК: ГУМАНІСТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ДОРОСЛОГО ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ….. 223
Старовойтова М.О. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИГОРАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В СИСТЕМІ ОСВІТИ ДОРОСЛИХ……. 227
Степаненко Т.О. ПСИХОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ВІЙНИ ТА ВИМУШЕНОЇ МІГРАЦІЇ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ…… 231
Сулима В.О. ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ УСПІШНОСТІ ДОРОСЛИХ СТУДЕНТІВ ІЗ РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА В УМОВАХ СИСТЕМИ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ……. 235
Супрун Д.М., Супрун М.О., Гладченко І.В., Кондратенко В.О. ВНЕСОК М. З. КОТА В ТЕОРІЮ І ПРАКТИКУ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ШКОЛИ…….....…… 240
Супрун Д.М., Супрун М.О., Кузь Г. П. РОЗРОБКА АКАДЕМІКОМ В.І. БОНДАРЕМ ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНИХ ЗАСАД ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ УЧНІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ШКОЛИ…… 244
Супрун Д.М., Супрун М.О., Харченко Т.Г., Кондратенко В.О. РОЛЬ АКАДЕМІКА В.М.СИНЬОВА ЗІ СТВОРЕННЯ ПЕРШИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ДЛЯ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА В УКРАЇНІ (90-ті роки XX ст.)…… 249
Таможська І.В. РЕАЛІЗАЦІЯ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В ІЗРАЇЛІ: ПРОГРАМИ «ATIDIM»……... 254
Тверітінова Т.В. ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ГАЛУЗІ АНДРАГОГІКИ……... 258
Удут Л.М. ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНІ МОДЕЛІ НАВЧАННЯ ДОРОСЛИХ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ…… 263
Федько С.О., Яценюк Л.В. ЦИФРОВА ГРАМОТНІСТЬ ЯК СТРАТЕГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ: ДОСВІД КРАЇН БАЛТІЇ ТА УКРАЇНИ…….. 266
Фінагеєва Г.О. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ В УМОВАХ ВІЙНИ…… 271

РЕАЛІЗАЦІЯ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В ІЗРАЇЛІ: ПРОГРАМИ «ATIDIM»

***Таможська І. В.**, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри інноваційної педагогіки, освітніх трансформацій і лідерства Навчально-наукового інституту «Академія вчительства» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*

Однією з ключових моделей ізраїльської професійної освіти, як підкреслює А. Воєвода, є дуальна форма навчання (включає зв'язок із підприємствами, підготовку студентів до реальних вимог ринку праці, а також поєднує теоретичне й практичне навчання) [1].

Зазначимо, що в Ізраїлі помітно тенденцію до розширення педагогічних галузей, у яких використовується дуальність навчання системи неперервної педагогічної освіти (основної, додаткової, паралельної, індивідуальної), наприклад програма «MAMRAM» (особистого й професійного зростання для технічних директорів технологічних компаній, які є координаторами стартапів «Post Seed», «Series A») [3] та «Atidim» («Майбутнє»).

Організація «Atidim» (2000) є новаторською ініціативою Ізраїлю, що створює та впроваджує інноваційні освітні програми для усунення «соціально-економічної нерівності» шляхом «максимізації потенціалу» талановитої молоді з малозабезпечених «периферійних та маргіналізованих громад» через доступ / підтримку вищої освіти, особистий розвиток, якісні освітні послуги, працевлаштування в таких галузях, як промисловість, інженерія, оборона, державна служба для розвитку суспільства та економіки країни, перспективної професійної кар'єри.

У межах програм реалізовуються такі завдання: 1) сприяння досягненню високих результатів у галузі освіти; рівному представництву молоді, яка проживає у віддалених від центральної частини країни місцях, у «елітних технічних

підрозділах», що слугує основою для успішної інтеграції та адаптації до цивільного життя; мобільності молоді (індивідуальній / колективній) з економічно незахищених та ізольованих громад; рівності, інклюзії та різноманітності у високотехнологічному / промисловому секторах Ізраїлю шляхом підтримки здобувачів освіти з «соціально вразливих громад» (від навчання в старшій школі → до працевлаштування); 2) формування кадрового складу соціальних лідерів «нового покоління» із «периферійних районів» завдяки фаховій вищій освіті у сфері інженерії / наук та можливостям отримати роботу, що має попит на ринку праці; 3) створення «мережі випускників», які працюватимуть для зміцнення ізраїльського суспільства та економіки [2].

Важливо, що ця організація надає всебічну підтримку (фінансову, академічну, соціальну) перспективним студентам, що дасть їм змогу здобути вищу освіту в галузі інженерії та природничих наук, а також успішно інтегруватися на ринку праці та «побудувати кар'єру» у перспективних галузях (високих технологій, інженерії, промисловості, оборони, державної служби).

Основні програми, які реалізує організація «Atidim»: 1) «Практична інженерія» (для осіб віком 21-30 років; термін: 1 рік і 5 місяців) (підготовка інженерів-практиків із механіки, хімії, ядерної енергетики, комп'ютерних технологій та природного газу відповідно до реальних потреб галузі, залучаючи до співпраці в регіонах Негева та Галілея провідні компанії (Intel, Rephael, Elbit, The Israel Electric Company та ін.); студенти отримують сертифікат інженера-практика, а також роботу в компанії); 2) «Освіта наступного покоління новаторів у дроновій галузі» (для осіб віком 15-18 років) (інтенсивне навчання, засвоєння міждисциплінарних знань, необхідних для роботи новаторів, інженерів-розробників і фахівців з управління дронами, а також це можливість скористатися кар'єрними перспективами в інноваційній галузі, що швидко розвивається); 3) «„Інкубатор" соціальної підготовки лідерів елітних друзів» (для осіб віком 15-18 років) (підготовка «динамічних підлітків-друзів» (з гнучкими навичками – soft

skills), які готові до впровадження соціальних змін, ураховуючи загальнолюдські цінності / національні традиції, зв'язки з Державою Ізраїль; акцентується увага на необхідності створення рівноправного, різноманітного та стійкого суспільства); 4) «Розвиток жінок в інженерії» (для осіб віком 21-30 років) (підтримка здібних молодих жінок із соціально вразливих «периферійних та маргіналізованих громад» у здобутті інженерної освіти в найкращих ізраїльських університетах, що є цінним для створення гендерного різноманіття та усунення нерівності у «високотехнологічній екосистемі» Ізраїлю, а також мотивації спільнот жінок-лідерок в інженерії, що є прикладом для наслідування; 5) «Майбутнє в промисловості» (для осіб віком 21-30 років) (об'єднання перспективних, цілеспрямованих студентів інженерних / природничих спеціальностей з провідними компаніями Ізраїлю для здобуття освіти та успішної кар'єри; з другого курсу здобувачі працюють у компанії, отримуючи професійний досвід). Пропонуються «спеціальні траєкторії» (програми) підтримки для студентів після проходження військової служби (іноді з переходом із військової служби в технологічну / інженерну освіту), що включає короткострокові курси з високих технологій (форма навчання: «навчальний табор»), стажування в галузі високих технологій [2].

Програму координують кваліфіковані фахівці, які підтримують студентів інженерних спеціальностей протягом навчання (з початку → до випуску). Здійснюється моніторинг академічних результатів їхньої успішності, за потреби надається відповідна індивідуальна допомога. Здобувачі повинні обов'язково взяти участь у двох семінарах, під час яких їх ознайомлюють з певними «інструментами», що сприятимуть «зануренню в бізнес-середовище» (наприклад: презентація власних досягнень, особливості поведінки під час співбесіди, застосування технік постановки запитань, складання резюме, невербальні засоби комунікації та ін.) та підвищенню самооцінки.

Організація «Atidim» співпрацює з урядовими міністерствами, Армією оборони Ізраїлю, провідними технологічними компаніями та освітніми закладами

(університетами, коледжами), надає студентам комплексну підтримку (повне фінансування університетської освіти: стипендія, оплата за навчання); щомісячна допомога та стипендія для покриття житлових потреб; забезпечення технікою (наприклад, ноутбуком); додаткові заняття; надання доступу до ресурсів, супроводу (менторства) та академічної допомоги; проведення семінарів, на яких висвітлюються питання, пов'язані з кар'єрою, консультування та допомога щодо працевлаштуванням у промисловому / державному секторах.

Підбиваючи підсумок, маємо констатувати, що організація «Atidim»: 1) працює з різними соціальними групами населення Ізраїлю, допомагаючи їм інтегруватися в соціально-фінансову структуру країни; 2) підтримує місцеві громади та віддалені регіони Ізраїлю, сприяючи розвитку «людської інфраструктури», інвестуючи в людські ресурси та зменшуючи соціальну нерівність.

Список використаних джерел:

1. Воєвода А. Дуальне навчання в педагогічній освіті Ізраїлю. *Comparative Professional Pedagogy*, 2024. №14(1), С. 57–65.
2. Atidim. URL: https://atidim.org/en/
3. MAMRAM. URL: https://www.mamram.tech/